

Chovatelé hus dodají na trh přes milion svatomartinských porcí

4.11.2024 - Barbora Pánková | Akademie věd České republiky

Středověká tradice svatomartinských oslav, která souvisela s ukončením zemědělského roku, přetrvává až do současnosti. Udržel se i zvyk servírovat v rámci oslav pečenou husu, i když Češi dávají stále častěji přednost před vlastnoručním upečením raději návštěvě restaurace. Pokud restaurační zařízení mají v nabídce husu domácího původu, obvykle se tím v reklamních upoutávkách pochlubí. Ty pocházejí spíše z menších chovů a jsou kvalitnější, protože jsou vykrmovány tradičním způsobem v kombinaci s pastvou, což chov prodražuje.

„Pokud si lidé chtějí na letošní svatomartinské oslavy opravdu pochutnat, měli by sáhnout po huse domácího původu. Je kvalitnější, její maso je křehčí a celkově je chutnější i proto, že neputovalo v kamionech stovky kilometrů napříč Evropou. Chov hus je navíc v Česku tradiční záležitostí a chovatelé jej nadále drží, přestože celková situace tuzemského drůbežnictví není dobrá. Kombinace nízkých cen a vysokých nákladů, které ještě zvyšují přibývající požadavky na hospodaření, jen prohlubují nejistotu chovatelů ohledně budoucnosti,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Přestože si z výše uvedených důvodů zákazníci za českou husu připlatí, je o ně větší zájem než o ty z dovozu, o čemž svědčí vyšší tuzemská produkce. Jen v letošním roce se v Česku podle oficiálních údajů vylíhlo 166 904 kusů této vodní drůbeže, tedy meziročně o 9 procent více. Po započtení vývozu a dovozu se podle odhadu Českomoravské drůbežářské unie tedy vykrmilo letos 178 654 kusů této drůbeže. Každá husa vydá zhruba na šest porcí, to dělá na letošní svatomartinské oslavy 1 071 924 porcí.

Vývoj stavů vylíhnutých a vykrmených hus a kachen (tis. ks)

Rok	Vylíhnuté husy	Vykrmené husy	Vylíhnuté kachny	Vykrmené kachny
2016	185	144	15 388	4279
2017	178	144	15 984	5306
2018	184	152	17 146	5877
2019	175	155	14 410	5286
2020	171	159	13 458	6960
2021	182	162	10 249	4536
2022	139	168	14 908	5258
2023	154	169	16 286	4871
2024	167*	179*	**	**

zdroj: ÚED, ČSÚ, SVS

* Období leden-červen 2024, ale data lze považovat za finální za celý rok. Chov hus na výkrm je sezonní, líhnou se pouze do poloviny roku. U výkrmu se jedná o odhad ČMDU.

** Údaje nejsou k dispozici. Chov kachen je celoroční a líhnou se po celý rok.

V letošní sezoně zákazníci zaplatí v restauraci za porci včetně přílohy podle informací z trhu 500 až

700 korun podle lokality a úrovně zařízení. Celé menu včetně husí paštiky, husího kaldounu a dezertu v podobě jablečného štrůdlu nebo jiného tradičního moučnicku pak stojí i 1000 korun a více. Oslavy jsou spojené také s konzumací mladého svatomartinského vína a cena za oběd nebo večeři na osobu tak může být ještě vyšší.

Levnější variantou je připravit si tradiční husí menu doma, i když pečení je pracnější. Cena české husy přímo od chovatele se pohybuje kolem 250 korun za kilogram a více, přičemž celá husa včetně drobů váží nejméně 3,5 kila. Při včasné rezervaci může stát méně. Alternativou je také menší a levnější kachna nebo husa dovezená z Maďarska nebo Polska.

„Kdo je každoročně zvyklý připravovat si pečenou husu doma, obvykle si ji rezervuje i rok dopředu. Není ničím neobvyklým, že před svatomartinskými oslavami mívají chovatelé vyprodáno a sehnat husu domácího původu už není možné nebo se to prodraží. Ani letošní rok není výjimkou a volné kapacity má jen několik málo chovatelů. Není se čemu divit, protože toto husí maso je chutnější a kvalitnější. Je to způsobeno i tím, že typ hus chovaných v Česku je jiný než u zahraniční konkurence,“ vysvětluje **předsedkyně Českomoravské drůbežářské unie Gabriela Dlouhá.**

Strašák ptačí chřipky, už není sezonní

Chovatelům způsobuje vážné obavy ptačí chřipka, která se stejně jako v předešlých letech šíří Evropou. Ohnisek v domácích i komerčních chovech přibývá a Česko není výjimkou. K této vysoce patogenní nákaze je náchylná zejména vodní drůbež, což jsou právě husy a kachny. Agrární komora ČR a Českomoravská drůbežářská unie situaci sledují a jsou v kontaktu s dozorovými orgány. Obě organizace zároveň apelují na dodržování pravidel biologické bezpečnosti.

„Vzhledem k tomu že ptačí chřipka ztratila svou sezonnost, je nutné důsledné dodržování pravidel biologické bezpečnosti v průběhu celého roku. Základním preventivním opatřením je chov drůbeže v uzavřených objektech a zabránění kontaktu s volně žijícími ptáky. U chovů, kde není možné zajistit umístění v uzavřeném objektu, je nutné přijmout opatření, která minimalizují rizika kontaminace vody, krmiva a podestýlky trusem volně žijících ptáků, například umístit vodu a krmivo pod přístřešek. Je třeba také zabránit pohybu drůbeže na vodních plochách, kde jsou volně žijící ptáci. Případné podezření na výskyt nákazy, což je zvýšený úhyn drůbeže, náhlý pokles snášky nebo příjmu krmiva, je nutné ihned nahlásit krajské veterinární správě,“ sděluje **ředitel sekce veterinární Státní veterinární správy Petr Šatrán.**

Nejedná se o jediný problém, s nímž se tuzemské drůbežnictví potýká. Pro chovatele nosnic začne platit již za dva roky zákaz ustájení klecového typu. Bude se však jednat o zákaz chovu a nikoliv prodeje, tedy obchodní řetězce budou moci mít tato vejce dále v nabídce a totéž platí i o vejcích využívaných v gastronomii. Lze tedy očekávat, že tuzemská vejce nahradí ta z klecových chovů ze zahraničí včetně třetích zemí, kde podobný zákaz neplatí a ani o něm neuvažují. Navíc přetrvává zájem o vejce z klecových chovů, protože čeští zákazníci se často orientují na cenu a připlatit za vejce z alternativ nechtějí nebo si to nemohou dovolit.

To vše povede ke zhoršení konkurenceschopnosti českých chovatelů na domácím trhu. Zároveň je to nutí k úvahám, zda se jim nadále vyplatí v chovu nosnic pokračovat, čímž by došlo k razantnímu poklesu soběstačnosti Česka v produkci vajec. Podle dotazníku Českomoravské drůbežářské drůbeže z října letošního roku bylo dosud přestavěno na alternativy přes tři miliony ustájovacích míst z celkového počtu přibližně šesti milionů všech typů. Naopak přes milion ustájovacích míst neplánují chovatelé přestavět vůbec.

Stavy nosnic dle typu ustájení

Aktuální stav k 31. 12. 2017

Typ technologie	V tisících kusů	V procentech
0 - bio	14,6	0,3
1 - výběh	8,4	0,2
2 - podlahový chov, voliéry	580,6	12,0
3 - obohacené klece	4255,3	87,5
Celkem	4858,9	100,0

Aktuální stav k 31. 12. 2023

Typ technologie	V tisících kusů	V procentech
0 - bio	34,6	0,6
1 - výběh	103,4	1,8
2 - podlahový chov, voliéry	2571	45,2
3 - obohacené klece	2981,9	52,4
Celkem	5690,9	100,0

<https://www.akcr.cz/txt/chovatele-hus-dodaji-na-trh-pres-milion-svatomartinskyh-porci>